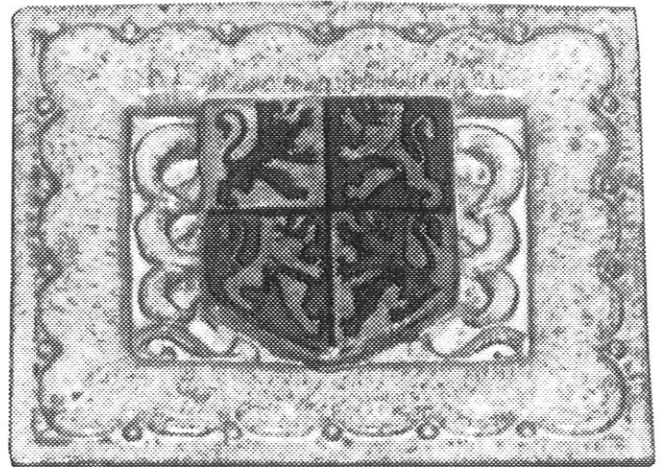
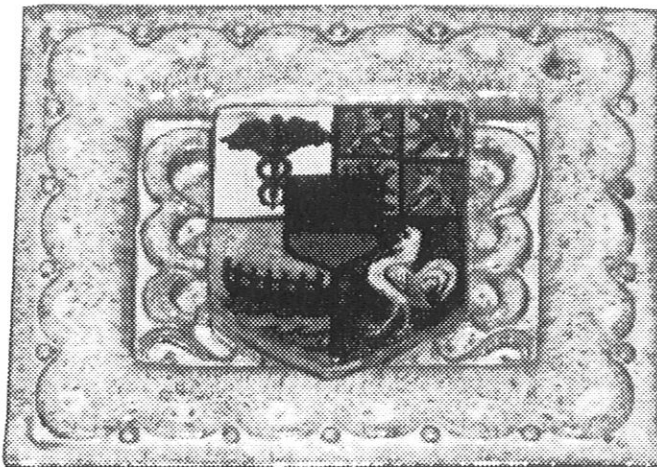

Vis A Vis

MEDEDELINGEN VAN DE STICHTING FAMILIE VIS VAN ZAANDIJK

EEN SCHOUW IN ROTTERDAM

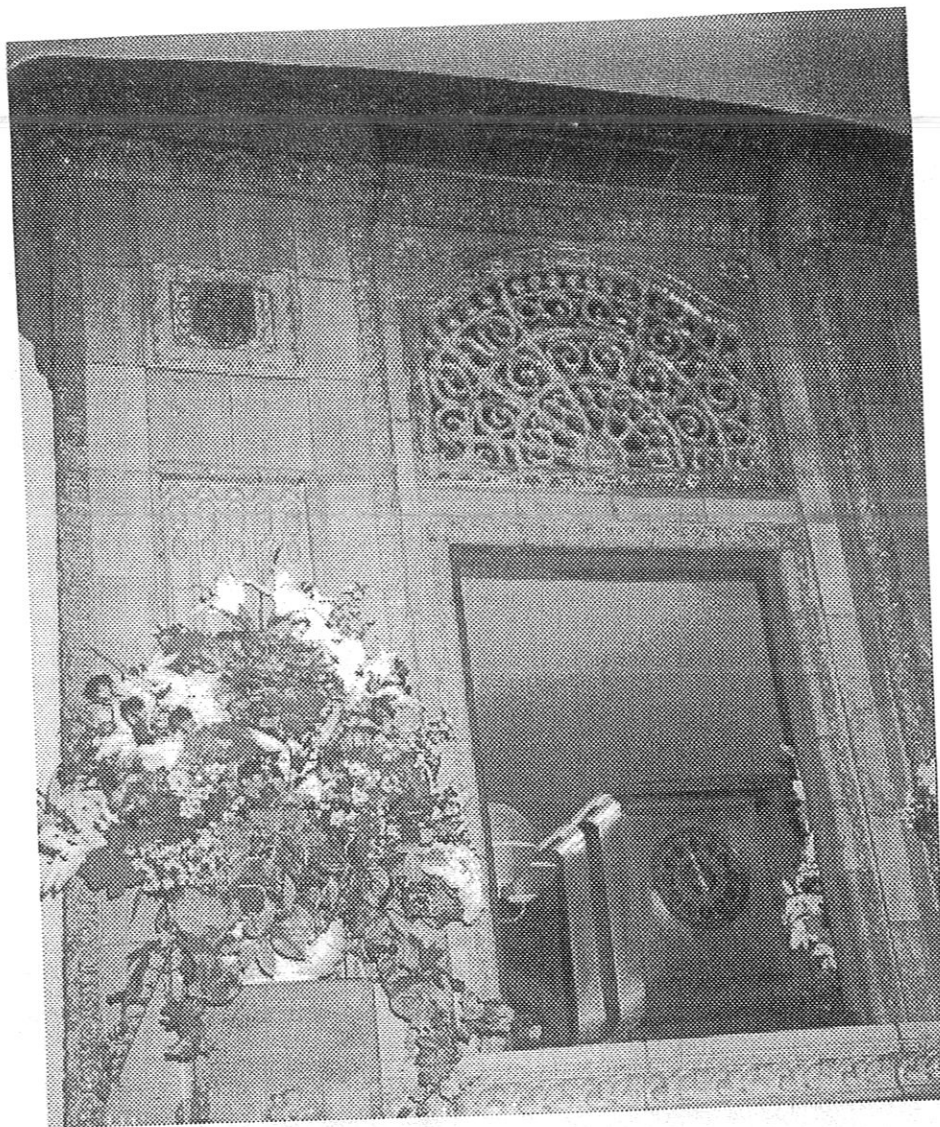

In dit nummer:

- 358 Een schouw in Rotterdam
- 360 Gerrit W. Vis (1853 - 1887)
- 362 Landverhuizing
- 363 Hans Schwippert (1931 - 2003)
- 364 Een foto uit 1917
- 365 Mutaties
- Aanvullingen
- Mededelingen

Het stadhuis in Rotterdam is omstreeks 1918 gebouwd door architect Evers, in een eclectische stijl. Een aantal van oorsprong Zaanse fabrikanten, woonachtig in Rotterdam, heeft ter gelegenheid daarvan een comité gevormd en een geschenk aangeboden: een schouw van sectiel - tegelwerk, gemaakt door 'De Porceleyne Fles' in Delft. Jacob Pieter Vis, van de zoutindustrie, is hiervan de initiatiefnemer geweest. In de aanbiedingsbrief aan burgemeester en wethouders van Rotterdam die hij op 1 maart 1918 met een vijftal oud-Zaankanters schrijft, staat onder meer te lezen:

"Het is alleszins begrijpelijk, dat wij, vroeger bewoners der Zaansereek, die zich te Rotterdam metterwoon vestigden, met onverdeelde belangstelling en sympathie de lotgevallen volgen onzer nieuwe woonplaats : de stad, die met haar machtige rivier idealen verwezenlijkt, welke de Zaankanters zich in hun bloeitijd niet hebben durven dromen,

Het gemeentewapen van Zaandam in de schouw in het Rotterdamse stadhuis.

toen zij met hun talloze molens de industrie in nieuwe banen leidden, en met de eigengebouwde schepen de grondstoffen voor hun van over zee aanvoerden en naar het hoge noorden ter vischvangst togen." "Dezelfde opgewekte levenskracht, rusteloze vlijt, taaie volharding en voortdurende waakzaamheid vinden we hier; doch hier zoo veel forscher, als de Maas machtiger is dan de Zaan. Beiden, Rotterdam en de Zaanstreek, hebben de gevolgen van de wisseling der tijden ondervonden en beiden hebben daarin een prikkel gevonden tot verhoogde energie, waarvan de bouw hunner havens en fabrieken en de aanleg hunner spoorwegverbindingen het duidelijk sprekende bewijs leveren."

"In overleg met den Bouwmeester veroorloven wij ons, mede uit naam van alle hieronder genoemden, U een schouw aan te bieden voor de Trouwzaal beneden, welke schouw wij ons voorstellen uitgevoerd te zullen worden in Delftsche tegels, waarin enkele emblemen, betrekking hebbende op Rotterdam en de Zaanstreek".

Op 5 maart 1918 doen b. en w. het voorstel aan de gemeenteraad om het geschenk te aanvaarden. Als emblemen zijn in de schouw enkele gemeentewapens aangebracht. Rechtsboven is het embleem het duidelijkst : het gemeentewapen van Zaandam. Linksboven is het gemeentewapen van Rotterdam aangebracht, dat veel gelijkens vertoont met dat van Zaandijk: beide bestaande uit vier leeuwen. Jacob Pieter Vis woonde destijds in Rotterdam aan de Vijverlaan op nr. 50. Hij is in 1920 met zijn gezin naar Arnhem verhuisd.

Mijn vrouw en ik hebben een paar jaar geleden het stadhuis bezocht en daarbij ook de trouwzaal, waar zich de monumentale schouw bevindt, die zich nog in een goede staat mag verheugen. Het is alleen moeilijk om er foto's van te maken, want ervoor staat een zeer zware tafel, die ongetwijfeld bij trouwplechtigheden een belangrijke rol vervult.

Piet Vis

GERRIT W. VIS

1853 - 1887

Jan Th. J. Krijff heeft in zijn boek *Een Aengename Vriendschap (An Amicable Friendship)*, a collection of historical events between the Netherlands and Canada from 1862 to 1914, ook aandacht besteed aan Gerrit W. Vis, die in 1872 op de leeftijd van 19 jaar Holland heeft verlaten en naar Noord-Amerika is gegaan. Hij arriveerde daar met een introductie op zak van A.C. Wertheim, een vooraanstaand bankier in Amsterdam, die ook in Zaandijk een goede bekende was. Nederlandse financiers aan het eind van de 19de eeuw investeerden niet alleen in de Canadese spoorwegen, maar verwachtten ook winsten uit de verkoop van land dat bezit was van de Canadian Pacific Railways. Gerrit W. Vis (die oorspronkelijk Gerrit Vis Willemsz. heette, CXId), de tweede zoon van Willem Vis en Neeltje Houutuyn, op 26 april 1853 in Zaandijk geboren, was een expert op het gebied van landverkoop. Voordat tot enige transactie werd besloten, werd hij, woonachtig in St.Paul (Minnesota) naar Canada gezonden om een blik op het land te slaan. Hij had ervaring opgedaan met verschillende Amerikaanse treinmaatschappijen. De hoofdorganisator was de Amsterdamse bankier Van Eeghen. Deze heeft aan W.C. van Horne, de vice-president van de CPR, geschreven dat Vis zich aan het 'land office' van de CPR in Winnipeg zou vervoegen. Hier is hij gekomen om te onderhandelen over de verkoop van stukken land, geschikt voor vestiging van Nederlandse immigranten..Daar het zulk een groot gebied omvatte, vonden de investeerders het van belang dat ook land aan emigranten uit andere landen, zoals Duitsland en de Skandinavische landen, werd verkocht. Voor het investeren in land en spoorwegen werd de Nederlandsche -Amerikaansche Land Maatschappij gesticht, de NALM. Een illustre gezelschap van negen personen, behorend tot

de Amsterdamse financiële elite vergaderde daarover op 3 oktober 1883 op het kantoor van notaris Pollones. Gerrit W. Vis en T.C.Jolles, beide woonachtig in St.Paul (Minnesota), moesten de zaken behartigen in Noord-Amerika. Het kantoor was gevestigd op 387 Main Street, in het centrum van Winnipeg. De maatschappij was niet alleen gericht op Canada, maar ook op Minnesota, Iowa, Indiana, Noord- en Zuid-Dakota en Montana. Ook investeren in katoenplantages in het diepe zuiden van de U.S.A. was er bij inbegrepen.

Op 19 april 1884 gaf de gouverneur-generaal door middel van een 'Order in Council' toestemming om het werk van de NALM uit te breiden tot het dominium Canada.

Bij verschillende gelegenheden toerde Vis door Manitoba. Zo bezocht hij in de winter van 1882 verschillende eigendommen in zuidelijk Manitoba tezamen met A.Baker van de CPR. Van Horne had Baker geïnstrueerd dat hij goed met Vis moest omgaan. Hij werd door Van Horne beschouwd als een scherpzinnige Nederlandse handelman en een heel harde man op zijn gebied. In de zomer van 1883 inspecteerde Vis weer enige locaties in zuidelijk Manitoba, deze keer vergezeld door de CPR chef-ingenieur Barclay. Het management van de NALM in Canada had gedacht eerst te

investeren in enige van de 25 miljoen acre landbezit van de CPR. Die had deze grote landoppervlakte, vooral gelegen in westelijk Canada, verworven van het Canadese gouvernement in ruil voor het completeren van de spoorweg.

Op 17 maart 1884 had Vis namens de NALM reeds in twee verschillende contracten, van 17 en van 54,5 secties, land verkocht voor de prijs van 3 dollar per acre. Het totale bedrag van de verkoop was 137280 dollar. Een prospectus uit

Gerrit W. Vis

De Nederlandsch-Amerikaansche Land Maatschappij.

The Netherlands-American Land Co.

— OF —

AMSTERDAM, HOLLAND.

*Authorized by Special Act of Parliament to transact business
in the Dominion of Canada.*

DIRECTORS IN AMSTERDAM:

A. A. H. BOISSEVAIN, President, J. H. VAN ECKEN,
H. M. HUYDECOPER.

IN ST. PAUL, MINN.

C. W. Vis, Managing Director. ISAAC C. JOLLES, Attorney-in-fact.

SECRETARY: A. C. BIENFAIT, Amsterdam.

HEAD OFFICE FOR CANADA, 387 MAIN STREET, WINNIPEG.

JOHN B. McKILLIGAN, General Agent.

SOLICITORS: BAIN, BLANCHARD & MULLOCK, Barristers, Winnipeg.

1885 geeft aan dat het land verkocht in Canada bestond uit verschillende stukken land tussen de steden Virden (290 km ten westen van Winnipeg) en Wolseley (385 km ten westen van Winnipeg). Dit land werd gepromoot als zeer geschikt voor akkerbouw en veeteelt, maar is blijkbaar toch niet verkocht aan immigranten.

Vis als woordvoerder van de NALM heeft een grote toekomst voor Canada als immigratieland voorspeld, echter zijn hoop was ijdel. De eerste tien jaar van haar bestaan heeft de NALM niet één vierkante centimeter van haar stukken land in Canada aan immigranten verkocht. Volgens een bericht in de Manitoba Evening Free Press van 13 mei 1892 vroeg de maatschappij buiten-

gewoon hoge prijzen voor het land. Een tweede reden was dat het land niet was gereed gemaakt, wat potentiële immigranten afschrok. Vis, die in St. Paul vice-consul van Nederland was, wordt in Vis A Saandyk getypeerd als een man van grote bekwaamheden, ongeëvenaarde werkkraft en van een zeldzaam aangenaam karakter. Hij is jong gestorven, op 34-jarige leeftijd, was getrouwd met Martha van Gelder, ook uit Noord-Holland afkomstig. Hun zoon Willem Gerrit is op zeer jonge leeftijd overleden.

Piet Vis

LANDVERHUIZING

Op een mooie nazomerdag in september 1944 kregen mijn oom en tante in Zaandam, bij wie ik ondergedoken zat, bezoek van een neef. Ik kwam met hem in gesprek. Het was na Dolle Dinsdag (5 september 1944) waardoor het voor mij wat 'vrijer' was geworden. Hij vertelde dat hij een opdracht van de Nederlandse regering uit Londen had om de hulpverlening aan emigranten weer op poten te zetten. Voor de oorlog was hij ook werkzaam geweest op dat gebied. Ik vertelde dat ik kandidaats sociografie had en zo spoedig mogelijk na afloop van de oorlog wilde afstuderen. Zijn reactie was dat hij mij in zijn op te bouwen organisatie goed zou kunnen gebruiken. Dat was ik alweer vergeten, toen mijn vader in maart 1946 een brief van hem kreeg, waarin hij mij verzocht naar Den Haag te komen voor een gesprek. Het kantoor van de 'Stichting Landverhuizing Nederland' was op Kortenaerkade 8. Het gesprek verliep goed en op 1 mei 1946 ben ik begonnen als een soort voorlichter op het gebied van emigratie. In een grote kamer waar vier grote bureaus als één blok tegen elkaar stonden. Iedere dag ontvingen wij met ons vieren een flink aantal mensen, die met emigratieplannen rondliepen. Soms zaten er wel 40 in de wachtkamer. Verder moesten wij veel brieven beantwoorden, documentatiemappen verzorgen etc. Die voorlichting was in 1946 een nogal frusturerende bezigheid, want mogelijkheden voor emigratie waren er toen praktisch niet. In 1947 kwamen er wat meer mogelijkheden. In Canada bleek een groot tekort aan landarbeiders te bestaan. Er kwam een regeling tot stand met de Canadese regering, waardoor het voor Nederlandse landarbeiders en kleine boeren aantrekkelijk werd om als landarbeider naar Canada te emigreren, waar een boer daar als sponsor en werkgever moest optreden. De afdeling Canada werd aan mij toevertrouwd. Een probleem was in die dagen de deviezenbeperking: slechts in heel beperkte mate mochten guldens omgewisseld worden in Canadese dollars. De belangstelling voor deze vorm van emigratie kwam vooral uit twee arme streken van ons land: Oost-Brabant en Oostelijk Friesland, waar de boerenbedrijven vaak te klein waren om van te leven en de gezinnen meestal groot. Voor het vervoer naar Canada werd een troepentransportschip, het

s.s. 'Waterman' door de Nederlandse regering beschikbaar gesteld. Op 17 juni 1947 is dit schip met ongeveer 800 emigranten (mannen, vrouwen en kinderen) uit de Rotterdamse haven naar Canada vertrokken.

Maar er waren toen nog zoveel gegadigden over dat besloten is in september nog een tweede schip te laten varen. Dat werd het m.s. 'Tabinta', een tot troepentransportschip omgebouwd vrachtschip. Mijn baas kwam met het voorstel mij als begeleider mee te laten gaan. De 'Tabinta' is op 11 september 1947 uit Rotterdam vertrokken. Aan boord waren weer ongeveer 800 emigranten, ondergebracht in de ruimen, waar de slaappleaatsen bestonden uit een soort britsen van zeildoek (driehoek). Mannen en vrouwen gescheiden. In het 'eetruim' werd in ploegen gegeten. Ik genoot de maaltijden aan tafel bij de kapitein.

De reis verliep aanvankelijk voorspoedig. We vertrokken met prachtig weer (de zomer van 1947!) en de zee was tot in Het Kanaal zeer kalm, maar toen we de Atlantische Oceaan opvoeren, werden de golven allengs hoger en het bezoek aan het 'eetruim' minder. Na twee dagen bedaarde de storm, maar daarna kwamen we in het deel van de Atlantische Oceaan waar de koude Labradorstroom en de warme Golfstroom elkaar ontmoeten. Daar hangt praktisch altijd een dichte mist. Eenmaal buiten het mistgebied bleek het weer daar rustig en bijzonder mooi te zijn (Indian Summer). Toen we wat dichterbij de kust van de St. Lawrencebaai kwamen, was de teleurstelling groot, want de kust (van het beloofde land) bestond uit kale rotsen, lang geleden kaal geschuurd door het landijs. Verder de rivier opvarend werden de agrarische gemoederen weer wat gerustgesteld.

De ontscheping vond plaats in Montreal, waar een stoomtrein klaar stond die ons naar Zuid-Ontario moest brengen. Die trein was oud, stoffig en vuil, goed genoeg voor landverhuizers.

Ik ben meegereden tot Chatham, waar een hotel voor mij was gereserveerd. Daarna heb ik 6 dagen door Zuid-Ontario gereisd, daarbij emigranten bezoekend van beide schepen. Via New-York, waar ik twee dagen heb verbleven, ben ik per vliegtuig naar Nederland teruggereisd.

Piet Vis

HANS SCHWIPPERT

1931 - 2003

De familie Vis heeft diverse familieleden gekend die zeer bevlogen waren met het wel en wee der familie.

Uiteraard met stip bovenaan staat Dirk Vis, de auteur van 'Vis A Saandyk', in samenwerking met Jacob Vis.

Deze ijzeren tandem was de oprichter van onze familiestichting 'Familie Vis van Zandijk'.

Dat echter een gehele familie deze grote betrokkenheid met het familiegebeuren vertoont is echter een uitzondering zo niet een unicum.

De familie Schwippert-Avis-Vis is nu deze uitzondering.

Vanaf het begin van de Stichting maakte Annie Avis-Vis, dochter van een der meest smaakmakende Zandijker Vissen, Jan Marinus Vis, deel uit van het bestuur. Donateur vanaf het eerste begin en nooit ontbrekend, ondanks haar lichamelijke handicap, op familiereunies.

Annie liet zich stevast vergezellen door zoon Paul en dochter Liesbeth met man Hans Schwippert en de kleinkinderen Robbert en Caroline. Drie generaties waren dus vertegenwoordigd.

Ook Liesbeth en Hans waren donateur vanaf het begin en nooit werd een donatie vergeten!

Ook op de laatste reunie, 21 september 2002, was de familie weer met drie generaties vertegenwoordigd: Hans en Liesbeth, Paul, kinderen en kleindochter Brechtje, alles met 'aanhang', totaal 7 stuks. En dat op de 35e trouwdag van Liesbeth en Hans en de geboortedag van Annie, precies 100 jaar geleden!

Hans, geboren in Semarang, vertrok met moeder en twee broers nog voor de oorlog naar Nederland.

Op een vliegveld in Italië 'viel' Liesbeth, zelf doof, op Hans, ook omdat deze een gehoorapparaat droeg!

Ze trouwden al vrij snel, kwamen in Wormerveer terecht en werden aldaar verblijd met een ferme zoon Robbert en een lieve doch-

ter Caroline welke ik zelf les mocht geven. (Ik zei wel eens: waren alle leerlingen zoals zij, ik kreeg weer plezier in mijn stiel!)

Hans heeft als laborant gewerkt bij Pieter Schoen, later bij de Sigma lakindustrie. In 1991 ging Hans met de vut.

Dit voorjaar kreeg Hans last van aanvankelijk overklaarbare vermoeidheid. Uit een onderzoek in juni bleek dat een der longen ernstig was aangetast. Kort daarop openbaarde zich een tumor in het hoofd. Ook het spreken ging hem moeilijk af.

Gelukkig heeft hij niet veel pijn geleden. Donderdag 9 oktober overleed Hans.

We zullen hem, als innemende persoonlijkheid, missen op de komende reunies.

Jaap Kuyt

EEN FOTO UIT 1917

Staan: Jacob Gerhard Kuyt (CVIIfb), Margaretha Kuyt - Vis (CVIIfb en CVIaab), A.H.Kuyt,
 Alida Jacoba Vis (CVIaac), Cornelis Vis (CVIaa), Albert Martinus Ingenegeren (CVIace), Albert Jan Vis (CVIad),
 C.M.Honig, Jacob Vis (CVIaaa)
 Zittend : Cornelia Maria Kuyt - Vis (CVIIf en CVIac), Jacoba Vis - Dekker (CVIaa), Cornelia Maria Kuyt (CVIIfaa).

1917

Staand: J. Kuyt - M. Vis - A. H. Kuyt - R. de Vis - Corn. Vis - A. M. Ingenegeren - A. J. Vis
 C. M. Honig
 Zittend: C. M. Kuyt - Vis - J. M. Vis - Dekker - C. M. Kuyt
 Albert Martinus
 CVIace
 99 Albert
 9
 12m
 II
 12m
 II

Mutaties op de genealogische staat van Jacob Vis en zijn nageslacht

- C IVacba Hans Adolf Schwippert is overleden 9 oktober 2003 te Wormerveer.
- CIVddcba Rudolf André Schmidt, geb. Amsterdam 19 maart 1961, eigenaar electrotechnisch bedrijf te Inverness (Schotland), trouwt 1 april 1989 Mhairi Fraser Finlayson, geb. Inverness 2 februari 1960, hoofdonderwijzeres, dochter van Duncan Finlayson en Jessie Cameron Fraser.
- CIVddcbc Josina Amara Schmidt, geb. Purmerend 12 november 1967, secretaresse, trouwt Purmerend 15 juli 1994 Fredericus Leonardus Josephus Maria Post, geb. Amsterdam 8 juni 1962, administratief medewerker KPN Telecom, zoon van Antonius Petrus Post en Cornelia Helena Maria Versantvoort.
Uit dit huwelijk 1 kind :
- CIVddcbca Patrick Post geb. Amsterdam 9 oktober 1995.
- CIVdedaa André Latenstein van Voorst trouwt 2 november 1999 te Apeldoorn met Anne Charlotte Antoinette Delsing, geboren Delft 8 augustus 1967. Uit dit huwelijk 1 kind: Odette Latenstein van Voorst geboren 7 april 2003 te Veldhoven.

Aanvullingen

Frans Vis heeft ons enige aanvullingen gezonden op het stukje over zijn broer Jan Hajo :

- 1 Het is niet Weddel Beaf Co. maar Weddel Beef Co. een filiaal van het Engelse (niet Argentijnse) W.Weddel & Co.Ltd te London, dat weer een onderdeel was van Union Cold Storage Co.Ltd. eveneens te London.
- 2 Na terugkomst uit Noorwegen, waar mijn vader werkte voor W.Weddel & Co.Ltd., half 1918 woonden wij eerst in Bergen aan Zee en Haarlem, voordat wij naar Overveen verhuisden.
- 3 Jan zijn lagere school was in Haarlem aan de Kalvermarkt/Hooimarkt. Zijn H.B.S. was in Overveen vlak bij Stoop's bad.
- 4 Jan was in London niet op een kostschool maar gewoon op het Pittmans College en woonde in een boardinghouse in Barons Court.

STICHTING FAMILIE VIS VAN ZAANDIJK

Secretariaat: Gerlag. J. Vis Jr.
Langeland 41, 1602 KC Enkhuizen

FINANCIËN

Het resultaat van onze oproep in het vorige nummer van 'Vis A Vis' om ons financieel te steunen in verband met de hoge kosten die de tentoonstelling over de familie Vis in het Zaans Museum met zich heeft meegebracht, heeft onze penningmeester enigszins teleurgesteld. De respons op de meegezonden acceptgirokaarten is niet helemaal wat ervan was verwacht. Wij verzoeken degenen die hun donatie 2003 nog niet hebben betaald, dat alsnog te doen. Het richtbedrag blijft €15,-. Het gironummer is 3220631 t.n.v. Stichting Familie Vis van Zaandijk te Heiloo.

CORRECTIE

Frans Vis heeft ons geattendeerd op enige onjuistheden die op bladzijde 180 van 'Vis A

Saandyk' staan: Daar staat Hajo Vis (1886 - 1918), dat moet zijn (1886 - 1961) en Weddel Beaf Co. moet zijn Weddel Beef Co.

VAN DE REDACTIE

Het artikel over het inktstel heeft de belangstelling gewekt van het 'Noordhollands Dagblad' in Zaandam. Zij hebben de originele foto opgevraagd en er een stukje over geschreven, waarin sprake is van de 'Inktvissen'.
De paginering van de laatste bladzijde van het vorige nummer is onjuist: 358 moet 357 zijn.

REDACTIE

Anna M. Gosman - Vis,
Vijverlaan 48, 3062 HL Rotterdam.
Piet Vis,
De Wittestraat 5, 4301 MV Zierikzee.